

Litteratur

ERIK ANNERS:

Människor och händelser i Europa

Under denna inte alldeles anspråkslösa titel fortsätter Torsten Nilsson att (i Tidens förlag) presentera sina minnen (se om hans första bok Sv Tidskrift 1977, s 347). Han har även denna gång valt att skriva om sina utrikespolitiska iakttagelser och reflexioner. Förra gången var det fråga om "Människor och händelser i Norden". Varje kapitel är uppbyggt kring ett land och någon eller några centralgestalter. Metoden består i att med bakgrund i Torsten Nilssons egna upplevelser av landet och personligheterna ifråga skriva en slags blandning av modern historia och biografiskt reportage.

Risken med en sådan metod är naturligtvis att kapitelrubrikerna lämpligen blir: Jag och Trotskij, jag och Goebbels, jag och Benesj, jag och Spanien, jag och England, jag och Österrike. Författaren har sett faran och försökt undgå den genom att själv hålla sig i bakgrunden. Han säger i förordet att "någon officiell historieskrivning har jag inte eftersträvat. I stället har jag velat ge en belysning av verkligheten sådan den framstått för mig".

Nej någon "officiell historieskrivning" är det inte fråga om. Hur skulle författaren kunnat göra en sådan? Tyvärr har den metod han valt inte hjälpt det minsta. Boken är om möjligt ännu tråkigare än hans föregående. Den kommer förmodligen att få samma öde, att vila i dammet på ABF-biblioteken landet runt. Annorstädes lär den inte köpas mycket, och det är inte troligt att den blir nämnvärt läst heller.

Det är alltså fråga om ett totalt fiasko, och man undrar onekligen – liksom förra gången – hur en så begåvad människa som Tor-

sten Nilsson kunnat skriva något så ointressant. Ty boken vimlar av bedrövligheter av typen: "Presidenten hälsade oss med ett milt leende". Skall sådant vara "människor och händelser i Europa"? På de punkter där författaren försöker nå fram till något väsentligt genom att fördjupa analysen blir resultatet otillfredsställande på grund av hans troskyldiga partiskhet. Kapitlet om Spanien och det spanska inbördeskriget kan möjligen vara läsvärt som exempel på detta. Även i övrigt är hans världsbild och historieuppfattning så rättrogn att boken utan fara kan sättas i händerna på de blivande partiideologer inom Unga Örnar, som bryr sig om historia. Alltihop är hur ledsamt som helst.

Sedan Graham Bell gjorde historikerna otjänsten att uppfinna telefonen blir de personliga minnesanteckningarna allt viktigare som källmaterial. Människorna skriver ju inte brev längre; bla politiker hinner inte med den förtroliga korrespondens, som under så lång tid var till stor glädje och nytta för historikerna. Så mycket större skäl att fälla tårar över ett självbiografiskt arbete, där författaren alldeles i onödan ger sig på att skriva samtida världshistoria – något som han saknar de flesta förutsättningar (bla utbildningen) för.

Torsten Nilsson är ju själv, fast han inte tycks vilja förstå det, en ofantligt viktig och intressant historisk källa. Vad han – om han ville – skulle kunna berätta om socialdemokratins inre historia under de år han arbetade sig fram till och intog en ledande ställning, skulle vara ovärderligt. Varför gör han inte det?